

Drugo fazno izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027., Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije 2021. -2027., dodatak Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027.

Srpanj 2023.

Sadržaj

UVOD.....	3
KORIŠTENA METODOLOGIJA	3
OCJENA PODRUČJA ULAGANJA I MJERA TERITORIJALNE STRATEGIJE.....	4
OCJENA INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA	5
Opis odabranih područja ulaganja uz opis ekonomskih, socijalnih i ekoloških poveznica između planiranih područja ulaganja	5
Opis komplementarnog seta aktivnosti i povezanost Teritorijalne strategije s drugim programima.....	5
Opis sudjelovanja otočnih dionika i partnera iz različitih sektora i/ili s više otoka u provedbi TS-a.....	6
Opis dugoročnog utjecaja provedbe TS-a na cjelovit i integrirani razvoj otočnog prostora.....	7
OCJENA FINACIJSKOG OKVIRA ZA PROVEDBU IDENTIFICIRANIH PODRUČJA ULAGANJA, OPERACIJA I MJERA.....	7
Zaključak	7

UVOD

Sukladno planu vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027. godine, Teritorijalne strategije razvoja otoka Zadarske županije kao dodatka Planu razvoja Zadarske županije 2021. – 2027., drugo fazno izvješće se odnosi na ocjenu područja ulaganja i mjera Teritorijalne strategije, ocjenu integriranog pristupa rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i potencijala te izrađenog financijskog okvira za provedbu identificiranih područja ulaganja operacija i mjera.

Vrednovanje tijekom izrade usmjereno je prvenstveno na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala te pruža relevantnim dionicima prethodnu prosudbu o tome jesu li operacije i mjere ispravno utvrđene, postoji li vidljiva koherentnost u odnosu na nadređene strategije, politike i smjernice, jesu li očekivani učinci realni i sl.

KORIŠTENA METODOLOGIJA

Predmet ovog dokumenta je prethodno vrednovanje Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027. godine, Teritorijalne strategije razvoja otoka Zadarske županije kao dodatka Planu razvoja Zadarske županije 2021. – 2027.

Za potrebe drugog privremenog evaluacijskog? izvješća analiziran je:

- Plan razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027., Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027.

Evaluacijsko izvješće izrađeno je primjenjujući kriterije vrednovanja koji su relevantni u fazi izrade dokumenta:

- Relevantnost, kojim se utvrđuje jesu li ciljevi akta strateškog planiranja definirani u skladu s razvojnim potencijalima i potrebama korisnika, postoji li opravdanje za daljnji nastavak provedbe akata strateškog planiranja u odnosu na prvotno utvrđene razvojne potencijale i potrebe korisnika te jesu li ciljevi definirani u skladu sa načelima sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem,
- Usklađenost (koherentnost), kojim se utvrđuje unutarnja i vanjska usklađenost akata strateškog planiranja. Unutarnja usklađenost odnosi se na doprinos provedbi javnih politika i usklađenost s ostalim aktima strateškog planiranja iz djelokruga javnog tijela. Vanjska usklađenost podrazumijeva usklađenost s ciljevima Nacionalne razvojne strategije, ciljevima akata strateškog planiranja drugih javnih tijela te provedbom javnih politika koje su s njima povezane.
- Održivost, kojim se tijekom provedbe utvrđuje stvarna korist provedbe akata strateškog planiranja te procjenjuje vjerojatnost nastavka trajanja pozitivnih ishoda i učinaka nakon provedbe akata strateškog planiranja. Primjena kriterija uključuje ispitivanje financijskih, ekonomskih, društvenih, ekoloških i institucionalnih kapaciteta potrebnih za održavanje pozitivnih ishoda i učinaka provedbe akata strateškog planiranja.

OCJENA PODRUČJA ULAGANJA I MJERA TERITORIJALNE STRATEGIJE

Teritorijalnom strategijom razvoja otoka definirane su četiri operacije te su za svaku od operacija definirane mjere kako slijedi:

OPERACIJA 1. ODRŽIVO UPRAVLJANJE, OČUVANJE I KORIŠTENJE OTOČNOG PROSTORA

- Mjera 1.1. Unaprjeđenje zaštite i upravljanja prirodnim resursima i okolišem na otocima i
- Mjera 1.2. Jačanje kapaciteta sigurnosnih službi i sustava civilne zaštite kroz ulaganja u razvoj infrastrukture i primjenu novih tehnika i tehnologija

OPERACIJA 2. UNAPRJEĐENJE POSLOVNE I JAVNE INFRASTRUKTURE NA OTOCIMA

- Mjera 2.1. Razvoj, modernizacija i jačanje kapaciteta poduzetničke infrastrukture i potpornih institucija
- Mjera 2.2. Unaprjeđenje infrastrukture za sportsku, rekreativnu i ostalu javnu namjenu na otocima

OPERACIJA 3. VALORIZACIJA KULTURNE BAŠTINE I RAZVOJ KULTURNIH USLUGA NA OTOCIMA

- Mjera 3.1. Unaprjeđenje sustava upravljanja, očuvanja i valorizacije kulturne i povijesne baštine

OPERACIJA 4. POTICANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI I KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJA NA OTOCIMA

- 4.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije na otocima

Izabrane operacije i mjere usklađene su s kriterijem relevantnosti, temeljeći se na konkretnim potrebama i identificiranim razvojnim potencijalima, koji su proizašli iz analize potreba i potencijala predmetnog područja.

Sve mjere su međusobno komplementarne i stvaraju koherentnu cjelinu. Izravno su usklađene s Planom razvoja Zadarske županije 2021.-2027., kao i Nacionalnim planom razvoja otoka za period 2021.-2027., pružajući osnovu za sinergijski pristup ostvarenju viših ciljeva.

Odabrane operacije pokrivaju čitav teritorij otočkog područja Zadarske županije uključujući otoke u specifičnom položaju. Za svaku odabranu operaciju, postavljeni su konkretni pokazatelji ostvarenja i rezultata, uz jasno definirane početne i ciljane vrijednosti. Također, pruža se pregled raspodjele financijskih sredstava namijenjenih svakoj operaciji. Za sve odabrane mjere opisana je svrha, vremenski okvir provedbe, nadležnost za provedbu, procijenjeni troškovi, kao i izvore financiranja za svaku mjeru.

Ovaj detaljno razrađen pristup omogućuje jasnu koordinaciju i transparentnost, što će olakšati praćenje provedbe mjera. Kroz postavljeni okvir, strategija se može kontinuirano pratiti i procijeniti, osiguravajući da su svi koraci postupka jasni i da se mogu efikasno provesti.

OCJENA INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

OPIS ODABRANIH PODRUČJA ULAGANJA UZ OPIS EKONOMSKIH, SOCIJALNIH I EKOLOŠKIH POVEZNICA IZMEĐU PLANIRANIH PODRUČJA ULAGANJA

Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije fokusira se na uravnoteženi i održivi razvoj otočnog prostora, uzimajući u obzir ekonomske, socijalne i ekološke aspekte. Strategija uključuje ulaganja u očuvanje i zaštitu osjetljivih otočnih ekosustava, plavu i zelenu infrastrukturu, poslovnu i javnu infrastrukturu, i kulturnu baštinu. Posebna pažnja posvećuje se diverzifikaciji otočnog gospodarstva kroz inovativne lokalne aktivnosti, uz potporu znanstvene zajednice i istraživačkog sektora.

Turizam se vidi kao ključan sektor koji može osigurati održivost kulturne i prirodne baštine, ali također stvara pritisak na društvenu i komunalnu infrastrukturu. Istaknuti su izazovi vezani uz sezonsko opterećenje elektroenergetskog sustava kao i potreba za povećanjem energetske učinkovitosti i upotrebom obnovljivih izvora energije.

Strategija podržava primjenu koncepta Pametnog otoka, u skladu s odredbama Zakona o otocima, potičući prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena, upotrebu naprednih tehnologija, smanjenje upotrebe fosilnih goriva, promicanje održive mobilnosti, upravljanje vodnim resursima, očuvanje baštine, diverzifikaciju gospodarstva, socijalnu uključenost i odgovorni turizam.

Ukupno, strategija teži multisektorskom pristupu, gdje su sve mjere međusobno isprepletene i međuovisne, s ciljem postizanja održivosti i prosperiteta otočnog prostora Zadarske županije.

Preporuka: jasnije opisati kako će ulaganja u određena područja direktno utjecati na ekonomsku, socijalnu i ekološku situaciju na otocima te navesti kako će ova ulaganja biti povezana, odnosno staviti naglasak na integrirani pristup rješavanju problema.

Na primjer, ulaganje u obnovljive izvore energije može potaknuti održivi turizam kroz poboljšanje energetske učinkovitosti i smanjenje ugljičnog otiska, što može privući više turista zainteresiranih za ekoturizam. Također, održivo ribarstvo može biti ekonomski korisno za lokalnu zajednicu i doprinijeti socijalnom razvoju, dok bi istovremeno smanjilo negativne ekološke utjecaje na morski ekosustav i sl.

OPIS KOMPLEMENTARNOG SETA AKTIVNOSTI I POVEZANOST TERITORIJALNE STRATEGIJE S DRUGIM PROGRAMIMA

Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije predviđa komplementarne aktivnosti koje su financijski podržane ne samo iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), već i iz drugih fondova i programa. Strategija predstavlja integrirani pristup, kombinirajući različite izvore financiranja kako bi se postigla veća učinkovitost i sinergija.

Osim EFRR-a, strategija uključuje Europski socijalni fond+ (ESF+), koji je predviđen za jačanje ljudskih potencijala, unapređenje djelovanja organizacija civilnog društva, digitalizaciju te unapređenje dostupnosti i kvalitete poduzetničkih potpornih institucija i društvenih usluga javnog sektora na području otoka.

Teritorijalna strategija također potiče financiranje i drugih komplementarnih mjera u okviru industrijske tranzicije hrvatskih regija (EFRR) te u okvir Integriranih teritorijalnih ulaganja usmjerenih prema urbanim područjima za otoke koji pripadaju Urbanom području Grada Zadra.

Strategija prepoznaje i važnost Zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje 2023. – 2027. i Zajedničke ribarstvene politike i pomorske politike EU-a u razdoblju 2021.-2027. godine, koje se financiraju preko Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA).

Na kraju, aktivnosti također uključuju intervencije financirane iz Programa konkurentnosti i kohezija 2021. – 2027. te Nacionalnog programa oporavka i otpornosti. Ovim se stvaraju sinergije sa širim politikama i programima, pružajući sveobuhvatnu i integriranu teritorijalnu strategiju za otoke.

OPIS SUDJELOVANJA OTOČNIH DIONIKA I PARTNERA IZ RAZLIČITIH SEKTORA I/ILI S VIŠE OTOKA U PROVEDBI TS-A

Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije primjenjuje pristup "odozdo prema gore", osiguravajući time aktivnu ulogu otočnih dionika i partnera iz različitih sektora. Ovakav pristup omogućava da se relevantnost i održivost svake odabrane intervencije osiguraju putem suradnje lokalnih otočnih dionika, a time se potiče razmjena iskustava među otocima i otočnim dionicima.

U kontekstu suradnje, strategija posebno vrednuje intervencije koje promiču projektno partnerstvo i suradnju otočnih dionika i partnera iz različitih sektora. Ovo uključuje poticanje suradnje dvije ili više jedinica lokalne samouprave na jednom otoku, suradnje više otoka unutar jedne jedinice lokalne samouprave, kao i suradnje dvije ili više jedinica lokalne samouprave na više otoka. Ovakav pristup omogućuje otočnim zajednicama da kombiniraju svoje resurse i stručnost, te potiče razmjenu ideja i iskustava.

Nadalje, strategija također naglašava važnost provedbe aktivnosti na otočnom prioritetnom području sukladno čl. 14. Zakona o otocima te poticanje aktivnosti koje osiguravaju i promoviraju jednake mogućnosti i ravnopravnost svih skupina društva. Kroz ovakve aktivnosti, moguće je osigurati veću uključenost ranjivih skupina i smanjenje njihove socijalne isključenosti, što može doprinijeti većoj socijalnoj koheziji unutar otočne zajednice.

Ukupno gledajući, kroz ove mehanizme suradnje, Teritorijalna strategija osigurava aktivan angažman i participaciju različitih otočnih dionika, čime se osigurava razmjena iskustava te omogućava razvoj projekata i intervencija koje su relevantne i održive za otočne zajednice.

Preporuka: opisati konkretne korake kako će se omogućiti razmjena iskustava među otocima i otočnim dionicima i na koji način će se uključiti partneri iz različitih sektora i/ili s više otoka u provedbu TS-a (npr. planovi za poticanje suradnje, forumi, tribine i sl.)

OPIS DUGOROČNOG UTJECAJA PROVEDBE TS-A NA CJELOVIT I INTEGRIRANI RAZVOJ OTOČNOG PROSTORA

Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije usmjerena je na stvaranje cjelovitog i integriranog razvoja otočnog prostora. Kroz provedbu ove strategije, predviđa se da će se stvoriti uravnotežen i održiv rast i razvoj zasnovan na povezanosti, digitalizaciji i inovacijama.

Dugoročni utjecaj ovog pristupa uključivat će očuvanje prirode i kulturne baštine otoka, podršku inovacijama i autohtonosti i stvaranje sigurnog i poticajnog okruženja za sve stanovnike. Provedba operacija i mjera unutar prihvatljivih područja ulaganja će doprinijeti postizanju ovih ciljeva, kao i jačanju i integraciji otočnih zajednica, njihovom gospodarskom i demografskom osnaživanju, a samim time i njihovom očuvanju.

OCJENA FINANCIJSKOG OKVIRA ZA PROVEDBU IDENTIFICIRANIH PODRUČJA ULAGANJA, OPERACIJA I MJERA

Financijski okvir je strukturiran i detaljan te pruža jasnu sliku financijskih pretpostavki za provedbu TS-a kroz operacije i mjere koje su planirane. Financijski okvir pokazuje različite izvore financiranja, uključujući sredstva iz Integriranog teritorijalnog programa (ITP), županijskog proračuna i drugih izvora što ukazuje da je strategija usklađena s različitim financijskim instrumentima i izvorima. Također se uzimaju u obzir procijenjeni troškovi vlastitog sufinanciranja, što ukazuje na angažman lokalne zajednice i osigurava dugoročnu održivost utvrđenih ulaganja. Financijski okvir izdvaja sredstva za otoke u specifičnom položaju pokazujući posvećenost razumijevanju i rješavanju jedinstvenih izazova s kojima se susreću ovi otoci što dodatno doprinosi održivosti operacija. Financijski okvir pruža referencu na specifične stavke u županijskom proračunu i druge izvore financiranja, što omogućava veću transparentnost i olakšava buduće praćenje realizacije. Kada se uzme u obzir analiza stanja zajedno sa prepoznatim potrebama i potencijalima, kao i odabranim operacijama i mjerama, procijenjeni troškovi su objektivni i realno raspodijeljeni u skladu sa planiranim intervencijama. Tijekom procesa planiranja potrebno je voditi računa o mogućim rizicima, uključujući potencijalne promjene u dostupnosti financijskih sredstava, kako bi se osigurala otpornost i održivost strategije.

ZAKLJUČAK

Ocjenjujući područja ulaganja i mjere definirane u teritorijalnoj strategiji otoka Zadarske županije, može se konstatirati da ona jasno identificira ključna područja za razvoj otoka i adekvatno se bavi njihovim specifičnim potrebama. Fokus na poslovnu i javnu infrastrukturu, zaštitu okoliša, kao i valorizaciju kulturne baštine, pokazuje značajno razumijevanje otočnih uvjeta i potencijala.

Strategija pokazuje integrirani pristup rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i potencijala. Ovim pristupom ne samo da se rješavaju različiti problemi na koordiniran način, već se omogućava i stvaranje sinergija između različitih područja. Ipak, strategija bi mogla jasnije artikulirati kako će ovi integrirani pristupi dovesti do konkretnih poboljšanja u ekonomskoj, socijalnoj i ekološkoj situaciji na otocima.

Financijski okvir naglašava jasnu viziju i strateško razumijevanje optimalne upotrebe različitih izvora financiranja, što osigurava efikasno i transparentno korištenje resursa te pruža čvrstu osnovu za ostvarenje planiranih mjera i operacija.

Ukupno gledajući, Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije artikulira koncizan i svrhovit pristup. S područjima ulaganja koja su jasno definirana i utemeljena u postojećim potencijalima, strategija je uvelike usmjerena prema ispunjavanju razvojnih potreba otoka.